

VLOGA SLOVENSKE VOJSKE PRI URESNIČEVANJU ZUNANJEPOLITIČNIH INTERESOV IN CILJEV REPUBLIKE SLOVENIJE

THE ROLE OF THE SLOVENIAN ARMED FORCES IN THE IMPLEMENTATION OF FOREIGN POLICY INTERESTS AND GOALS OF THE REPUBLIC OF SLOVENIA

Povzetek Države svoje strateške nacionalne interese uresničujejo z zunanjo politiko. Tako kot druge države se tudi Slovenija pri uresničevanju svojih zunanjepolitičnih interesov in ciljev spoprijema z interesi ter cilji drugih držav, pri čemer se je treba zavedati, da ima pri tem svojo vlogo tudi Slovenska vojska. Pri tem ne govorimo o vojaški sili, temveč o tem, kako lahko Slovenska vojska pomaga pri uveljavljanju interesov države v mednarodni skupnosti.

Ena izmed možnosti so mednarodne operacije in misije (MOM). Pri njih gre predvsem za zagotavljanje varnosti zunaj države, kar je v tem času še toliko pomembnejše zaradi sodobnih komunikacij in predvsem migracij po vsem svetu. Sodelovanje v MOM krepi ugled in izboljšuje mednarodno podobo, položaj ter verodostojnost Republike Slovenije.

Druga možnost za pomoč Slovenske vojske pri zagotavljanju zunanjepolitičnih interesov in ciljev je diplomacija, ki je orodje zunanje politike. S članstvom Slovenije v mednarodnih organizacijah je predvsem pri največjih, in sicer OZN, Natu, EU ter OVSE, država spoznala, da bo delo slovenskih predstavništva v teh organizacijah brez vojaških strokovnjakov in diplomatov omejeno, saj civilni strokovnjaki ter diplomati ne morejo rešiti vseh izzivov, predvsem pa ne tistih, ki se nanašajo na vojaško stroko.

Ključne besede *Republika Slovenija, zunanjepolitični interesi in cilji, Slovenska vojska, mednarodne operacije in misije (MOM), diplomacija.*

Abstract Strategic national interests of the state are realized through the process of foreign policy. In pursuing its own foreign policy interests and goals, Slovenia, just as other countries, deals with the interests and goals of other countries. In this respect, the Slovenian Armed Forces (SAF) also plays its role. Of course, we do not refer to a

military force, but to the ways in which the Slovenian Armed Forces can assist in the promotion of the state's interests in the international community.

One of the options are international operations and missions (IOMs). The primary aim of IOMs is to ensure security outside of the country, which is today all the more important due to modern communications and, above all, global migrations. The participation in the IOMs strengthens the reputation and improves the international image, position and credibility of the Republic of Slovenia.

Another possibility for the Slovenian Armed Forces to support Slovenia's foreign policy interests and goals is diplomacy, which is a foreign policy tool. After Slovenia joined various international organizations, especially the largest ones (UN, NATO, EU, OSCE), the government came to realize that the work of Slovenian representations in these organizations will be curtailed if military experts and diplomats are not engaged, since civilian experts and diplomats cannot cope with all challenges, especially not the ones related to the military profession.

Key words *Republic of Slovenia, foreign policy interests and objectives, Slovenian Armed Forces, international operations and missions, diplomacy.*

Uvod Države uresničujejo strateške nacionalne interese z zunanjo politiko. Nacionalni in posledično zunanjepolitični interesi ter cilji so navadno dolgoročni in vplivajo na vse državljane, hkrati pa morajo biti taki, da niso odvisni od dnevne politike ali političnih strank. Lahko govorimo celo o dogovoru zunanje politike, saj nas to predstavlja in določa v tujini ter mednarodnih organizacijah. Zelo podobno vlogo kot za nacionalne interese in cilje si lahko predstavljamo za Slovensko vojsko, saj njen razvoj ter tudi obstoj ne bi smela biti odvisna od različnih pogledov političnih strank, gospodarskega stanja države, vplivov sosednjih držav ipd. Vlogo Slovenske vojske moramo videti kot nekakšno zavarovalno polico, ki jo država lahko uporabi za vojaško obrambo obstoja nacionalne države, ko je ogrožena. Če je zavarovalna polica slaba, nam v najhujših primerih ne pomaga veliko. Podobno je z vojsko. Varnost ni le glavni pogoj za uspešen razvoj družbe in države, temveč je tudi strateški nacionalni interes. Ob tem se je treba zavedati, da države same ne morejo zagotavljati varnosti, če ta ni zagotovljena na ravni mednarodne skupnosti.

Pri uresničevanju lastnih zunanjepolitičnih interesov in ciljev se je treba spoprijemati z interesi ter cilji drugih držav, pri tem pa se zavedati, da ima svojo vlogo tudi Slovenska vojska. Ne smemo razmišljati o tem, da bi predvsem z vojaško silo uveljavljali svoje interese, temveč o tem, kako lahko Slovenska vojska pomaga pri uveljavljanju zunanjepolitičnih interesov države v mednarodni skupnosti.

Ena izmed možnosti so mednarodne operacije in misije (MOM). Slovenija je v precej mirnem delu sveta in nemalo je tistih, ki razmišljajo, da ne potrebuje vojske, ker trenutno nimamo sosedov, ki bi nas vojaško ogrožali. Razmere v ožji in širši okolici

ter ne nazadnje na drugem koncu sveta nas opozarjajo, da moramo vsi razmišljati malo širše. Pri MOM ne gre le za stroške, temveč predvsem za zagotavljanje varnosti zunaj države, ki je v tem času še toliko pomembnejša zaradi sodobnih komunikacij in predvsem migracij po vsem svetu. Mednarodne operacije in misije so tako orodje mednarodne skupnosti za zagotavljanje varnosti ter miru. Poleg tega sodelovanje v MOM krepi ugled in izboljšuje mednarodno podobo, položaj ter verodostojnost Republike Slovenije.

Druga možnost za pomoč Slovenske vojske pri zagotavljanju zunanjepolitičnih interesov in ciljev je diplomacija, ki je orodje zunanje politike. Z diplomacijo druge prepričujemo o tem, da naši interesi koristijo tudi njim, hkrati pa se vzpostavlja zaupanje med državami in v mednarodnih organizacijah. Predvsem pri tem drugem je lahko vloga obrambne diplomacije zelo pomembna. Slovenija je vzpostavila svojo diplomatsko mrežo po vsem svetu in v njej so s svojo strokovnostjo, disciplino ter izkušnjami v veliko pomoč tudi častniki Slovenske vojske. S članstvom Slovenije v mednarodnih organizacijah je predvsem v največjih, in sicer OZN, Natu, EU ter OVSE, država spoznala, da brez vojaških strokovnjakov in diplomatov ne bo šlo, saj civilni strokovnjaki in diplomati ne morejo rešiti vseh izzivov, predvsem ne tistih, ki se nanašajo na vojaško stroko. Mirnodobna struktura Slovenske vojske v tujini (MSSVT) je organizacijska struktura, ki zagotavlja enotno in učinkovito zastopanje interesov Republike Slovenije ter Slovenske vojske v tujini in podpira ter dosega skupne cilje v organizacijah, v katerih deluje Slovenska vojska na področju mednarodnega sodelovanja (Humar, 2018).

1 ZUNANJEPOLITIČNI INTERESI IN CILJI REPUBLIKE SLOVENIJE

Za Benka (1992, str. 10) je temeljni zunanjepolitični cilj Republike Slovenije zagotavljanje varnosti in preživetja. Varnost mora pri tem obsegati politične, vojaške, gospodarske, tehnološke, kulturne in druge razsežnosti. Med sredstvi, ki se lahko uporabijo, so tudi mirovne operacije.

1.1 Zunanjepolitični interesi in cilji Republike Slovenije pred vstopom v EU in Nato

Bebler za enega izmed bistvenih interesov družbe določi trajno zagotovitev njene zunanje varnosti in obstoja v mednarodnem okolju. Članstvo Slovenije v EU in Natu je bilo hkrati zunanjepolitični interes ter cilj, saj lahko v okviru teh dveh članstev uveljavljamo tudi svoje zunanjepolitične interese, kot je regionalna varnost (2002, str. 638–644).

1.1.1 Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 1993

V Resoluciji o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije (RizNVR, Uradni list RS, št. 71/93) niso jasno opredeljeni varnostni interesi Slovenije, čeprav je iz vsebine razvidno, da obsega glavna načela nacionalne

varnosti in da se zaveda tudi morebitnih groženj. Zapisano je bilo še, da bo Slovenija uresničevala nacionalno varnost tudi z odprto in konstruktivno zunanjo politiko, s katero bo razvijala dobre odnose s sosednjimi državami in mednarodnimi ustanovami ter organizacijami (Rezolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije, 1993).

Spremembe Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije leta 1994 so bile podlaga za vključevanje Slovenije v evropske in druge mednarodne gospodarske ter politične strukture. Hkrati je Slovenija prevzela pravice in odgovornosti, ki jih zahtevajo te strukture na področju obrambe, z izjemo zagotavljanja mirovnihi sil na območju nekdanje Jugoslavije do rešitve krize. Cilj Slovenije je prvič postala vključitev v zvezo Nato in Zahodnoevropsko unijo kot evropski steber Nata. To so bila strateška načela Slovenije, ki je začela sodelovati v prvih MOM leta 1997 (Popravek Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS, 1994).

1.1.2 Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2001

V Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV, Uradni list RS, št. 56/01) je opredeljen varnostni interes Slovenije v okviru članstva v EU in Natu. Za doseg tega nacionalnega interesa mora Slovenija dejavno sodelovati in se celovito pripravljati na prevzem nalog zaveznitva na podlagi akcijskega načrta Partnerstva za mir. Takrat je bila Slovenska vojska prvič jasno opredeljena kot partnerica pri doseganju ciljev zunanje politike. V Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije je določeno, da Slovenija s članstvom v OZN in drugih pomembnih mednarodnih organizacijah uresničuje svoje temeljne zunanjepolitične cilje in interese, tako da sodeluje in se bo dejavno vključevala v mirovne ter humanitarne operacije kot tudi v operacije ohranjanja in zagotavljanja miru. V resoluciji je določeno tudi, da bo v sistemu kolektivne obrambe obrambni sistem opravljal naloge, ki jih je Slovenija prevzela s pristopom k Natu. Slovenska vojska je odgovorna za vojaško obrambo Slovenije. Njena glavna naloga je poleg odvrčanja napada tudi vojaška obramba države. Druge njene naloge so izpolnjevanje obveznosti, ki izhajajo iz mednarodnih pogodb, sodelovanje v MOM in humanitarnih operacijah, udeležba v civilni zaščiti, pomoč ob naravnih in drugih nesrečah ter opravljanje drugih nalog, ki jih določa zakon. V resoluciji sicer niso navedena območja, kjer bo Republika Slovenija sodelovala v MOM, vendar je jasno opredeljeno interesno območje v Jugovzhodni Evropi oziroma republikah nekdanje SFRJ (ReSNV, 2001).

1.1.3 Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije

V preambuli deklaracije (DeZPRS) je določeno, da mora slovenska zunanja politika zagovarjati dve temeljni vrednoti, in sicer varnost in blaginjo države in njenih državljanov ter tudi temeljne zunanjepolitične interese in cilje, ki temeljijo na širšem političnem soglasju parlamentarnih strank. Prav tako določa, da je primarna zunanjepolitična naloga te deklaracije normalizacija odnosov s sosednjimi državami na podlagi medsebojnega zaupanja in spoštovanja. V deklaraciji je poudarjeno, da

si Slovenija prizadeva za iste cilje in načela kot EU, poseben poudarek pa je na načelu enakosti. V skladu z deklaracijo je Slovenija svojo zakonodajo uskladila z zakonodajo EU in tako ustvarila pogoje za prost pretok blaga, storitev, kapitala ter ljudi. V deklaraciji so opredeljene tudi prednostne naloge Slovenije v EU in Natu, zlasti glede politike odprtih vrat EU do drugih evropskih držav v kontekstu globalizacijskih procesov. Slovenija je temu namenila posebno pozornost, zato je podprla skupno zunanjo in varnostno politiko EU že pred pridobitvijo polnega članstva v EU (DeZPRS, 1999).

V Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije je stabilnost Jugovzhodne Evrope eden izmed pomembnih interesov Slovenije. Ta regija predstavlja del Evrope, v katerem se mora Slovenija skupaj s svojimi strateškimi partnerji uveljaviti kot pomemben mednarodni dejavnik s svojo dejavno vlogo v tej regiji, zlasti v BiH in Črni gori, ter pri reševanju tako imenovanega kosovskega vprašanja. Slovenija se je uveljavila kot pomemben partner Nata in EU ter tudi s sodelovanjem v Varnostnem svetu OZN, s čimer se je izkazala za verodostojnega partnerja pri reševanju razmer v tem delu Evrope (DeZPRS, 1999).

V skladu z deklaracijo in glede na naraščajoče povezave med evropskimi državami tako na gospodarskem kot varnostnem in obrambnem področju je bil v tistem času strateški razvojni in varnostni interes Slovenije pristop k EU, Natu ter Zahodnoevropski uniji. Da bi pospešila gospodarski razvoj in okrepila svojo mednarodno vlogo, si je Slovenija takrat prizadevala za dejavno ter enakopravno sodelovanje v vseh večjih mednarodnih organizacijah in ustanovah. Temeljne vrednote, ki jih je zagovarjala slovenska zunanja politika, so vključevale varen položaj v mednarodni skupnosti. Tako kot druge države se tudi Slovenija spoprijema z različnimi varnostnimi izzivi. Dejstvo je, da leži na obrobju nestabilnega Balkana in Jugovzhodne Evrope ter da je že takrat njena sredozemska lokacija zahtevala tudi dolgoročno krepitev varnostnih razmer. Kot nova država z omejeno močjo si je Slovenija morala zagotoviti dolgoročno varnost, predvsem prek dobrih odnosov s svojimi sosedi, vključevanja v zanesljive povezave in dejavnega sodelovanja v kolektivnih varnostnih sistemih (DeZPRS, 1999).

1.2 Zunanjepolitični interesi in cilji Republike Slovenije po vstopu v EU ter Nato

Ugotovili smo, da so bili zunanjepolitični interesi in cilji Republike Slovenije pred vstopom v EU ter Nato jasno usmerjeni v vključitev v to organizacijo. Po polnopravnem članstvu v teh dveh organizacijah lahko v novejših zunanjepolitičnih dokumentih pričakujemo konkretizacijo teh interesov, ciljev, območij interesa itn.

1.2.1 Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2010

V Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1) so opredeljeni temeljni cilj zunanje politike Republike Slovenije, in sicer sta to

zagotavljanje in krepitev varnega ter stabilnega položaja države v mednarodni skupnosti. Ta zunanjepolitični in nacionalnovarnostni cilj bo Republika Slovenija tudi v prihodnje uresničevala s sodelovanjem v OZN, OVSE, Svetu Evrope ter drugih mednarodnih organizacijah in povezavah. Kot članica EU in Nata si bo zagotavljala mesto v skupnosti držav, ki jih povezujejo sodobne civilizacijske vrednote ter interesi, med katerimi sta tudi kolektivna obramba in varnost, pri čemer bo krepila zavezništvo z ZDA in partnerstvo z Rusko federacijo ter razvijala odnose s sredozemskimi in bližnjevzhodnimi državami, državami Vzhodne Evrope, Srednje Azije, Brazilijo, Indijo in Kitajsko. Republika Slovenija se bo v okviru Nata in EU vključevala predvsem v tiste MOM, ki bolj neposredno vplivajo na območja nacionalne varnosti Republike Slovenije, kot so Jugovzhodna Evropa, Bližnji vzhod in vzhodnoevropsko sosedstvo Srednja Azija ter Severna Afrika. Od vseh naštetih je Jugovzhodna Evropa opredeljena kot območje največjega mednarodnega varnostnega pomena za Slovenijo (ReSNV-1, 2010).

Pri tem bo Slovenija dajala prednost tistim MOM, ki so v okviru Nata in EU na prednostnih območjih, o katerih smo govorili v prejšnjem odstavku. V resoluciji je opredeljena tudi politika dejavnega sodelovanja v MOM v Jugovzhodni Evropi, kjer ima Republika Slovenija poleg varnostnih tudi gospodarske in druge interese. Na tem območju ima Slovenija v okviru Nata in EU primerjalno prednost zaradi geografske bližine ter zgodovinske povezanosti (ReSNV-1, 2010).

1.2.2 Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije

V deklaraciji (DeZPRS-1) je opredeljen nacionalni interes Republike Slovenije, ki je v njeni suverenosti, varnosti vseh državljanov, varovanju in uveljavitvi ustavnih vrednot ter nacionalne kulture, trajnostnem razvoju, gospodarski in splošni blaginji državljanov, varovanju in krepitvi vladavine prava ter spoštovanja človekovih pravic, varovanju in krepitvi parlamentarne demokracije ter tržnega gospodarstva, varovanju pravic manjšin, skrbi za slovenske narodne manjšine v sosednjih državah, skrbi za Slovence po svetu ter v ohranitvi in razvoju skupnega slovenskega kulturnega prostora. EU opredeli kot temeljni vrednostni in politični okvir za zagotavljanje blaginje ter temeljnih pravic Republike Slovenije, Nato pa kot temeljni okvir za zagotavljanje nacionalne varnosti (DeZPRS-1, 2015).

Cilji zunanje politike so torej mir, varnost, blaginja, urejeni dvostranski odnosi, ugled, prepoznavnost in uvrščenost v jedro EU, okrepljen večstranski sistem in prepoznavnost slovenske kulturne, znanstvene ter izobraževalne odličnosti. Prednostna področja zunanje politike Republike Slovenije so krepitev slovenske navzočnosti na Zahodnem Balkanu, dejavna podpora širitvi EU in Nata, krepitev vidnosti in vloge Republike Slovenije v Natu kot temeljnem okviru nacionalne in evropske varnosti ter boj proti terorizmu in ekstremizmom. Prednostna območja zunanje politike so v alpsko-jadransko-podonavskem prostoru in Srednji Evropi. Osrednjo vlogo pri izvajanju deklaracije ima Ministrstvo za zunanje zadeve (DeZPRS-1, 2015).

1.2.3 Strategija zunanje politike Republike Slovenije

Zunanja politika je eden izmed temeljev države in njene suverenosti ter del nacionalnovarnostne politike. Tudi v Strategiji zunanje politike Republike Slovenije (Strategija ZP RS) je navedena kot sredstvo za uresničevanje zunanjepolitičnih ciljev in interesov Republike Slovenije. V Strategiji zunanje politike Republike Slovenije so navedeni enaki temeljni cilji kot v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije iz leta 2010. Navedeno je, da so mir, varnost, blaginja, urejeni dvostranski odnosi, močna EU in močan večstranski sistem na čelu z OZN in globalno strateško vlogo Nata ter prepoznavnost Slovenije temeljni cilji slovenske zunanje politike. Nato določa kot temeljni okvir nacionalne varnosti Republike Slovenije, poudarja pa pomembnost njene navzočnosti na Zahodnem Balkanu in interes po skupni zunanji ter varnostni politiki EU (Strategija zunanje politike Republike Slovenije, 2015).

Strateško okolje zunanje politike je v strategiji razdeljeno v koncentrične kroge. Prvi krog je Evropa, ki jo strategija razdeli na EU, Srednjo Evropo in evro-atlantski prostor, pri čemer so v strategiji v tem delu opredeljeni tudi interesi, povezani z Rusko federacijo in ZDA.

V strategiji je drugi krog poimenovan soseščina in je razdeljen na sosednje države, Sredozemlje, Zahodni Balkan in Alpe.

Tretji krog je širši svet, s katerim bo Republika Slovenija zunanjepolitične cilje uresničevala tako dvostransko kot tudi v okviru skupne zunanje varnostne politike EU. Ta krog je razdeljen na (Strategija zunanje politike Republike Slovenije, 2015) Azijo, Afriko in Latinsko Ameriko.

Mehanizem za uresničevanje miru in varnostna strategija predvidevata predvsem razvoj dobrih dvostranskih odnosov ter delovanje zunanje politike v večstranskih organizacijah. Zadnje se nanaša tudi na sodelovanje v MOM v okviru OZN, EU, Nata in OVSE (Strategija zunanje politike Republike Slovenije, 2015).

1.2.4 Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah

Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah (Strategija sodelovanja RS v MOM) (Uradni list RS, št. 19/10) je bila prvi varnostnopolitični in vojaškoobrambni dokument v obliki strategije sodelovanja v MOM.

Cilj sodelovanja Republike Slovenije v MOM je zagotavljanje mednarodnega miru in varnosti, stabilnosti, demokracije, razvoja, krepitve vladavine prava, človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pomoči ob naravnih in drugih nesrečah. S tem zagotavlja Republika Slovenija tudi svojo varnost (Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, 2010, 4. člen).

Sodelovanje Republike Slovenije v MOM je sestavni del celovitega pristopa k zagotavljanju nacionalne varnosti in blaginje, uresničevanju zunanjepolitičnih, varnostnih, gospodarskih, razvojnih in drugih interesov ter ciljev in izpolnjevanju obveznosti ter izkazovanju solidarnosti v več- in dvostranskem okviru. S sodelovanjem v MOM Republika Slovenija sledi nacionalnim interesom in tako izpolnjuje obveznosti, ki izhajajo iz članstva v OZN, EU, Natu, OVSE in Svetu Evrope (Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, 2010, 5. in 6. člen).

Za vse vrste MOM, razen za reševalne operacije, so strateški interesi prednostno opredeljeni v Jugovzhodni Evropi in tudi Vzhodni Evropi, na Kavkazu, v Sredozemlju, na Bližnjem vzhodu, v Aziji in Afriki ter na drugih območjih po svetu. Ti interesi so varnost in stabilnost, delujoča pravna država ter gospodarski razvoj Jugovzhodne in Vzhodne Evrope ter Kavkaza (Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, 2010, 22. člen).

Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah določa Ministrstvo za zunanje zadeve Republike Slovenije, Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije in Ministrstvo za notranje zadeve Republike Slovenije za glavne pobudnike sodelovanja Republike Slovenije v MOM (2010, 37. člen). Kdo so izvajalci te strategije, lahko razberemo v 43. členu, ki zahteva vzdrževanje ustrezne ravni pripravljenosti in razpoložljivosti enot ter pripadnikov Slovenske vojske, Policije in civilnih strokovnjakov ter zmogljivosti na obrambnem področju in zmogljivosti za zaščito, reševanje in pomoč (Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, 2010, 43. člen).

Lahko rečemo, da ta dokument združuje strateške in politične smernice glede sodelovanja v MOM ter jih postavi v sodobno okolje. Strategija zagotavlja okvir za odločanje o sodelovanju in opredeljuje splošni sklop zmogljivosti za njeno izvajanje. V dokumentu je opredeljen odgovor na spremembe v svetu, kar zahteva nov pristop, vključno z uporabo političnih, diplomatskih, civilnih, vojaških, razvojnih in drugih instrumentov. Strategija je v skladu z drugimi pomembnimi dokumenti, ki urejajo področje nacionalne varnosti in zunanje politike, vključno z razvojnim sodelovanjem ter drugimi strateškimi dokumenti in ustreznimi zakonodajnimi akti.

2 VLOGA SLOVENSKE VOJSKE V ZUNANJI POLITIKI REPUBLIKE SLOVENIJE

V do zdaj obdelanih strateških zunanjepolitičnih dokumentih nismo zasledili, da bi bila Slovenska vojska v katerem izmed njih omenjena kot najpomembnejši instrument zunanje politike Republike Slovenije, zato v nadaljevanju pogledimo, kako Slovenska vojska vsaj posredno prispeva k uresničevanju zunanjepolitičnih interesov in ciljev Republike Slovenije.

2.1 Namen in naloge Slovenske vojske

Ustava Republike Slovenije ne opredeljuje jasno namena Slovenske vojske. Namen oboroženih sil lahko sklepamo iz:

- člena ustave, ki opredeli »ozemeljsko enotno in nedeljivo državo«;
- člena, ki določa, da »država ustvarja možnosti za skladen civilizacijski in kulturni razvoj Slovenije«;
- 124. člena, ki navaja, da »vrsto, obseg in organizacijo obrambe, nedotakljivosti in celovitosti državnega ozemlja ureja zakon, ki ga sprejme državni zbor z dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev«. 124. člen tudi določa, da »država pri zagotavljanju varnosti izhaja predvsem iz mirovne politike ter kulture miru in nenasilja« (Ustava RS, 1991).

Temeljni zakon, ki se v Sloveniji nanaša na področje obrambe, je Zakon o obrambi, ki v (Zakon o obrambi, 2004, in Zakon o dopolnitvi Zakona o obrambi, 2015):

- 2. členu kot temeljni namen obrambe določa »odvrčanje napada na državo ter obrambo neodvisnosti, nedotakljivosti in celovitosti države«;
- 37. členu istega zakona določa Slovenski vojski več nalog, in sicer vojaško usposabljanje, zagotavljanje potrebne pripravljenosti, izvajanje vojaške obrambe ob napadu na državo, sodelovanje pri zaščiti in reševanju, sodelovanje s Policijo pri širšem varovanju državne meje v notranjosti državnega ozemlja skladno z načrti in po predhodni odločitvi vlade in izvrševanje obveznosti države v mednarodnih organizacijah.

Drugi zakon, ki ga lahko štejemo za temeljnega na področju delovanja Slovenske vojske, je Zakon o službi v Slovenski vojski. Zakon določa načine, na katere Slovenska vojska opravlja obveznosti, ki jih je država sprejela v mednarodnih organizacijah oziroma z mednarodnimi pogodbami, in sicer z delovanjem vojaške diplomacije; s sodelovanjem v operacijah, na misijah in v drugih oblikah delovanja, primernih za preprečevanje sporov, ohranjanje, vsiljevanje in vzdrževanje miru ter v kolektivni obrambi; s sodelovanjem in delovanjem v skupnih poveljstvih ter enotah zaveznitva oziroma drugih mednarodnih organizacij; s sodelovanjem in delovanjem v organih, predstavništvih ali službah mednarodnih organizacij; s sodelovanjem v skupnih poveljstvih in enotah, ustanovljenih z drugimi državami; z vojaško pomočjo v oborožitvi, vojaški opremi ali drugi obliki; s humanitarno pomočjo ali pomočjo za izvajanje humanitarnih dejavnosti in s sodelovanjem v dejavnostih za preprečevanje terorističnih in drugih pojavov ogrožanja stabilnosti in varnosti (Zakon o službi v Slovenski vojski, 2007).

Cebek ugotavlja, da so se funkcije Slovenske vojske skozi čas spreminjale iz pretežno internih v uravnotežene (interne in eksterne), iz vojaškoobrambnih pa v širše varnostne, pri čemer udeležba v MOM predstavlja eno izmed najpomembnejših in prioritarnih funkcij Slovenske vojske, saj z njo Republika Slovenija zagotavlja mednarodni mir in varnost (2014, str. 332).

2.2 Slovenska vojska v MOM

Slovenija s svojo vojsko dejavno sodeluje v MOM že od leta 1997. Tako poskuša skladno s svojimi sposobnostmi in interesi prispevati k vzpostavitvi miru ter stabilnosti v svetu, zlasti v svoji sosesčini in Jugovzhodni Evropi (Podbrežnik, 2012, str. 47). Vzroki ali razlogi, ki so privedli do sodelovanja Slovenije in s tem Slovenske vojske v mirovnih operacijah, so:

- stopnja razvoja Slovenske vojske;
- sindrom bega z Balkana;
- proces približevanja mednarodnim strukturam, zlasti Natu;
- zorenje nacionalnega interesa (Prezelj v Podbrežnik, 2012, str. 62).

Podbrežnik (2012, str. 51) ugotavlja, da je bilo vključevanje v prve mirovne operacije predvsem politična odločitev, ki je sledila veliki želji Slovenije po vključitvi v Nato. Hkrati se postavlja vprašanje, ali Slovenska vojska sodeluje v mirovnih operacijah zaradi zunanje politike ali nacionalne varnosti. Sodelovanje v mirovnih operacijah je še posebno pomembno za Slovenijo, saj tako usposabljanje omogoča hiter napredek pri vzpostavitvi bojne pripravljenosti, kar je pomembno tudi za nacionalno varnost. Sodelovanje slovenskih vojaških zmogljivosti v MOM sledi načelu usmerjenega in koncentriranega vključevanja na konfliktna območja. Sodelovanje je načrtovano v skladu z načelom zmerne zemljepisne razpršenosti in večje specializacije pri zagotavljanju določenih nišnih zmogljivosti (Podbrežnik, 2012, str. 51–65).

Tabela 1:
Število udeleženih
pripadnikov
Slovenske vojske v
MOM na letni ravni
od leta 1997 do
2018

Leto	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Število	53	65	174	185	176	171	375	376	601	540	1036
Leto	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Število	938	1051	978	903	966	829	691	760	583	662	709

Vir:
Šteiner, 2017,
str. 47. Dopolnjeno
s podatki spletne
strani GŠSV 2019.

Za Republiko Slovenijo je značilno, da se je s Slovensko vojsko najprej udeleževala MOM pod vodstvom OZN, po včlanitvi v Nato pa je trend prešel v korist udeležbe v MOM, ki jih vodi Nato (Cebek, 2014, str. 318). V zadnjem obdobju se je udeležba Republike Slovenije v MOM uravnotežila predvsem glede tega, katera mednarodna organizacija je odgovorna za posamezno MOM, saj čedalje večjo vlogo na kriznih žariščih prevzema tudi EU.

Analiza, v pristojnosti katere izmed mednarodnih organizacij so bile MOM, v katerih je sodelovala Slovenska vojska, nam omogoča razdelitev v obdobja (Strategija sodelovanja RS v MOM, 2010):

- prvo obdobje (od leta 1997 do 2002): v tem obdobju je Slovenska vojska sodelovala v eni MOM pod vodstvom OVSE, v štirih pod vodstvom OZN in v treh pod vodstvom Nata. V operacijah EU Slovenija v tem obdobju ni sodelovala. Za to obdobje lahko rečemo, da je bila udeležba Slovenske vojske v MOM uravnotežena, če upoštevamo le nosilce posameznih operacij;
- drugo obdobje (od leta 2003 do 2006): v tem obdobju je Slovenska vojska sodelovala v eni MOM pod vodstvom OZN, v šestih MOM pod vodstvom Nata in v treh MOM pod vodstvom EU. Primat udeležbe Slovenske vojske v operacijah Nata in EU v tem obdobju lahko pripišemo težnjam Slovenije, da postane polnopravna članica obeh organizacij. V tem času se tudi pokaže slovenska zunanjepolitična usmerjenost, ki je obsegala varnost in stabilnost Zahodnega Balkana, učvrstitev kredibilnosti ter izraz solidarnosti v obeh organizacijah;
- tretje obdobje (od leta 2007 do 2012): to je bil čas, ko je bila uravnoteženost udeležbe Slovenske vojske v MOM največja. Slovenska vojska je sodelovala v treh operacijah OZN, štirih operacijah Nata in štirih operacijah EU. Kot smo videli prej, je bilo to obdobje bogato tudi glede številčnosti udeležbe pripadnikov Slovenske vojske v MOM;
- četrto obdobje (od leta 2013): to obdobje zaznamuje največje število MOM, v katerih je sodelovala Slovenska vojska. Slovenija je s svojo vojsko sodelovala v dveh operacijah pod vodstvom OZN, v petih pod vodstvom Nata, v štirih pod vodstvom EU in v dveh v okviru koalicije. To obdobje izstopa tudi zaradi operacije eFP pod vodstvom Nata in dveh tako imenovanih koalicijskih MOM Mare Nostrum in OIR, saj se je Slovenija v Strategiji sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah (2010, 16. člen) zavezala, da bo sodelovala v operacijah z mandatom OZN v treh operacijah, toda tega načela nismo opazili.

2.3 Slovenska vojska v diplomaciji

Obrambno diplomacijo povezujemo tako z dvostranskim sodelovanjem obrambnih resorjev nacionalnih držav kot z večstranskim sodelovanjem v mednarodnih organizacijah. Pri mednarodnih organizacijah smo se omejili na Nato in EU.

Po pregledu spletnih strani slovenskih veleposlaništev je razvidno, da ima Ministrstvo za obrambo Republike Slovenije trenutno v tujini osem obrambnih atašejev, in sicer v BiH, Italiji, na Kitajskem, v Nemčiji, Rusiji, Srbiji, Turčiji in ZDA, kar ta trenutek predstavlja slovensko dvostransko obrambno diplomacijo.

Slovenska večstranska obrambna diplomacija je bila bolj odvisna od mednarodnih organizacij, v katere se je Slovenija želela vključiti in se tudi je vključila. Njeno oblikovanje Kocbek (2007, str. 83) razdeli na tri obdobja:

- 1995–1998: slovenska večstranska diplomacija se je začela razvijati z Natovim programom Partnerstvo za mir. Takrat je Slovenija tudi imenovala vojaške diplomatske predstavnike v Partnership Coordination Cell (PCC), Supreme

Headquarter Allied Power Europe (SHAPE) v Monsu in poveljstvo Nata v Bruslju ter častnika za povezave pri Zahodnoevropski uniji, v kateri je Slovenija leta 1996 postala pridružena članica;

- 1998–2004: ustanovljena je bila in začela je delovati Stalna misija Republike Slovenije pri Natu in Zahodnoevropski uniji z obrambnimi in vojaškimi diplomatskimi predstavniki Ministrstva za obrambo Republike Slovenije za sodelovanje z Natom v Euro Atlantic Partnership Council (EAPC) in Euro Atlantic Partnership Military Committee (EAPMC). V tem obdobju sta bila imenovana tudi častnik za povezave v European Union Military Staff (EUMS) in častnik »sogovornik« za European Union Military Committee (EUMC). Napoten je bil tudi obrambni svetovalec na misijo Republike Slovenije v OZN;
- od leta 2004: Slovenija postane članica EU in Nata. Oblikujejo se nacionalna predstavništva v Natu, istega leta pa se oblikuje tudi obrambni oddelek za misije Republike Slovenije pri OVSE na Dunaju.

Temeljna naloga mednarodnega sodelovanja na vojaškem področju je uresničevanje dejavnosti, ki učinkovito in neposredno podpirajo delovanje Republike Slovenije kot partnerice ter polnopravne članice Nata in EU. Slovenska vojska ima v tujini pripadnike na mirnodobnih dolžnostih v vojaških predstavništvih, Natovi poveljniški strukturi in strukturi sil ter okviru Evropske unije, mednarodnih organizacijah in organih ter večnacionalnih poveljstvih oziroma štabih (Slovenska vojska, 2018).

Organiziranost in umeščenost slovenskih nacionalnih predstavništev v EU in Natu se od leta 2004 do danes nista veliko spreminjali in tako imamo danes naslednja predstavništva pri EU in Natu:

- Vojaško predstavništvo (VOPRE) misije Republike Slovenije pri EU s sedežem v Bruslju v Belgiji;
- Vojaško predstavništvo (VOPRE) z vojaškim predstavnikom misije Republike Slovenije pri poveljstvu Nata s sedežem v Bruslju v Belgiji;
- Nacionalno vojaško predstavništvo (NVP) pri Zavezniškem poveljstvu za operacije (ACO) s sedežem v Monsu v Belgiji;
- Nacionalno predstavništvo za povezave pri Zavezniškem poveljstvu za transformacijo (ACT) s sedežem v Norfolku v ZDA (Slovenska vojska, 2018).

Sklep Pomembna vloga Slovenske vojske, ki jo lahko razberemo iz preučenihi strateških dokumentov, v katerih so opredeljeni zunanjepolitični interesi in cilji Republike Slovenije, je njeno sodelovanje v MOM, vendar Slovenska vojska v Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2010, v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije iz leta 2015 in v Strategiji zunanje politike Republike Slovenije ni omenjena kot sredstvo za doseg ciljev. Pri tem je treba opozoriti tudi na dejstvo, da je mednarodno varnostno okolje v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije opredeljeno ožje kot v Strategiji zunanje politike Republike Slovenije, kar kaže na nasprotno hierarhičnost zunanjepolitičnih dokumentov, v Strategiji sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah pa

je mednarodno varnostno okolje opredeljeno bolj skladno, in sicer tako z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije kot z Deklaracijo o zunanji politiki Republike Slovenije.

Po drugi strani je pomembno, da je Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, od katere bi pričakovali natančnejšo opredelitev ciljev, načinov in sredstev za sodelovanje v MOM, bolj splošna od Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, saj za cilje sodelovanja Republike Slovenije v MOM ponuja mešan izbor strateških interesov in nacionalnovarnostnih ciljev Republike Slovenije. Zelo podobno so sestavljeni tudi cilji zunanje politike v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije. Zunanjepolitični dokumenti so enotni glede tega, da je sodelovanje v MOM eno izmed jasno določenih sredstev za zagotavljanje nacionalne varnosti, pri čemer le Strategija sodelovanja Republike Slovenije v MOM omenja Slovensko vojsko skupaj s Policijo in civilnimi strokovnjaki kot sredstvo za doseganje ciljev.

Humanitarno pomoč ali pomoč za izvajanje humanitarnih dejavnosti lahko utemeljimo na podlagi enega izmed ciljev zunanje politike v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije, omenjena naloga pa je zapisana tudi v Strategiji zunanje politike Republike Slovenije, vendar nobeden izmed teh dveh dokumentov pri tem ne omenja Slovenske vojske. Ta je opredeljena kot eno izmed sredstev za pomoč ob naravnih in drugih nesrečah v Strategiji sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah.

Vlogo Slovenske vojske pri delovanju vojaške diplomacije, sodelovanju in delovanju v skupnih poveljstvih in enotah zavezništva oziroma drugih mednarodnih organizacij, pri sodelovanju in delovanju v organih, predstavništvih ali službah mednarodnih organizacij ter pri sodelovanju v skupnih poveljstvih in enotah, ustanovljenih z drugimi državami, lahko združimo v več ciljev zunanje politike, ki opredelijo kolektivno varnost, poglobljene odnose s partnerji, prepoznavnost Republike Slovenije ter njeno umestitev v EU in večstranski sistem v okviru OZN. Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije pri prednostnih področjih, lahko rečemo tudi interesih, zunanje politike navaja Nato kot temeljni okvir nacionalne in evropske varnosti, Strategija zunanje politike Republike Slovenije pa ta interes podpre tudi z zavezo o izpolnjevanju svojega deleža zavez, izhajajočih iz članstva v Natu.

Pri tem je treba poudariti, da nobeden izmed analiziranih zunanjepolitičnih dokumentov ne navaja obrambne ali vojaške diplomacije, čeprav Strategija zunanje politike Republike Slovenije opredeli vse druge diplomacije (ekonomsko, gospodarsko, znanstveno, kulturno, javno in konzularno), s katerimi bo Republika Slovenija podprla zunanjepolitične interese in cilje. Kot smo lahko opazili, je Slovenska vojska močno vključena v obrambno diplomacijo tako z vojaškimi atašeji v osmih državah kot s pripadniki v vojaških predstavništvih v Natu in EU ter z obrambnim svetovalcem na misiji Republike Slovenije pri OZN in z obrambnim oddelkom v OVSE.

Vlogo Slovenske vojske pri sodelovanju v dejavnostih za preprečevanje terorističnih in drugih pojavov ogrožanja stabilnosti ter varnosti lahko povzamemo s prednostnih področij zunanje politike v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije in iz Strategije zunanje politike Republike Slovenije, ki območje sodelovanja pri boju proti terorizmu in pri preprečevanju radikalizacije omeji na države Zahodnega Balkana.

Vojaška pomoč v oborožitvi, vojaški opremi ali drugi obliki ni opredeljena v nobenem izmed strateških zunanjepolitičnih dokumentov, razen če se ta pomoč šteje pod humanitarno pomoč, kar pa je stvar razprave z vidika mednarodnega prava.

Ugotavljamo, da vloga Slovenske vojske pri uresničevanju zunanjepolitičnih interesov in ciljev Republike Slovenije ni opredeljena neposredno v strateških zunanjepolitičnih dokumentih Republike Slovenije, vendar pa Slovenska vojska posredno močno podpira tako cilje kot posamezne interese zunanje politike, ki izhajajo iz strateških interesov in nacionalnovarnostnih ciljev Republike Slovenije.

Preučevane strateške dokumente, ki opredeljujejo slovenske zunanjepolitične interese in cilje, smo razdelili na dve obdobji, in sicer na obdobje pred polnopravnim članstvom v Natu in EU in po njem.

V prvem obdobju je takoj opazno manjše število strateških dokumentov z zunanjepolitičnega področja, poleg tega pa ni bilo strateškega dokumenta o zunanji politiki. Najbližje temu strateškemu dokumentu je bila Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije, vendar jo je državni zbor sprejel šele leta 1999. Do takrat bi lahko rekli, da je bila strategija slovenske zunanje politike usmerjena v to, kako se distancirati od Balkana in kako biti drugačna od nekdanjih jugoslovanskih republik. Že v Resoluciji o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije je opredeljena zunanja politika do sosedov, mednarodnih ustanov in organizacij, vendar je bila ta opredelitev bolj na deklarativni ravni. Popravki Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 1994 so že prinesli zunanjepolitični cilj, ki je bil vključen v Nato in Zahodnoevropsko unijo, ter že omenjen zadržek pri zagotavljanju mirovnih sil v nekdanji Jugoslaviji. V Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije je jasno opredeljeno, da je strateški razvojni in varnostni interes Republike Slovenije vključen v EU, Nato ter Zahodnoevropsko unijo. Strateško okolje je deklaracija razdelila na sosednje države, evropske države in ZDA (pri tem je mišljena tudi Ruska federacija) ter Jugovzhodno Evropo, kar kaže na spremembo zunanje politike glede nekdanjih jugoslovanskih republik. Treba je omeniti dejstvo, da so ZDA v deklaraciji omenjene kot bistvene za Slovenijo, poudarjena pa je pomembnost poglobljenih dvostranskih odnosov in zaveznitva z ZDA. Slednje je Republika Slovenija razvijala predvsem v MOM pod vodstvom Nata. Ruska federacija je na drugi strani omenjena kot država, s katero je treba razvijati dobre odnose, predvsem na gospodarskem področju. Zelo podobno je navedeno tudi v Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2001, saj kot prednostno nalogo slovenske zunanje politike določa vključitev Republike Slovenije v EU in Nato.

Lahko ugotovimo, da so imeli vsi strateški dokumenti iz obdobja pred vstopom Slovenije v Nato in EU jasno opredeljene nacionalne ter posledično zunanjepolitične interese. Glavni zunanjepolitični in varnostni interes je bil vključitev Slovenije v ti mednarodni organizaciji. Prav tako lahko ugotovimo, da je bilo v teh dokumentih tudi strateško varnostno okolje Slovenije precej poenoteno na Jugovzhodno Evropo in Bližnji vzhod, kar se je kazalo predvsem pri sodelovanju Slovenske vojske v MOM v tistem času.

Strateški dokumenti Republike Slovenije, ki opredeljujejo zunanjepolitične interese in cilje po vstopu v EU ter Nato, kažejo na to, da se je Slovenija znašla v nekakšnem vakuumu, saj so bili vsi zunanjepolitični cilji doseženi. Leta 2010 smo dobili novo Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije in Strategijo sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, leta 2015 pa novo Deklaracijo o zunanji politiki Republike Slovenije in popolnoma nov dokument Strategijo zunanje politike Republike Slovenije. Žal je treba povedati, da Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije in Strategija zunanje politike Republike Slovenije niso prinesle česa novega oziroma niso določile novih interesov in ciljev za slovensko zunanjo politiko. Vsi trije dokumenti opredelijo le okvire, ki jih je Slovenija že dosegla. Še več, v strateško varnostno okolje vnašajo nejasnosti, saj so navedeni dokumenti zelo različni. Dejstvo je, da slovenska zunanja politika z omenjenimi tremi dokumenti ni dobila novih smernic, temveč nejasne in med seboj neusklajene dokumente, od katerih nobeden ni usklajen niti z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, kar kaže na nespoštovanje hierarhije strateških dokumentov v Republiki Sloveniji.

V Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije je opredeljeno, da ima v mednarodnem varnostnem okolju za Slovenijo največji pomen Jugovzhodna Evropa. Hkrati je navedeno, da bo Slovenija razvijala partnerske odnose z državami Vzhodne Evrope in Srednje Azije, krepila zavezništvo z ZDA in partnerstvo z Rusko federacijo ter si prizadevala za razvoj odnosov z Brazilijo, Indijo in Kitajsko. Za zadnje štiri države lahko rečemo, da so pri tem bistveni gospodarski odnosi. Navedeno je, da se bo Republika Slovenija v MOM v okviru Nata in EU vključevala predvsem v tiste, ki bolj neposredno vplivajo na nacionalno varnost Republike Slovenije, kot so Jugovzhodna Evropa, Bližnji vzhod in vzhodnoevropsko sosedstvo Srednje Azije ter Severne Afrike. Če primerjamo Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije s Strategijo sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah, lahko rečemo, da sta usklajeni, saj navajata ista območja, kjer bo Republika Slovenija dejavna v MOM.

Analiza Deklaracije o zunanji politiki Republike Slovenije in Strategije zunanje politike Republike Slovenije je pokazala, da nobena ni povsem skladna z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije. Obe se sicer ujemata z njo, ko navajata dodatno slovensko navzočnost na Zahodnem Balkanu, če sklepamo, da je Zahodni Balkan v Jugovzhodni Evropi, ki jo navaja Resolucija o strategiji nacionalne

varnosti Republike Slovenije. V delih, v katerih je v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije opredeljena krepitev vezi v alpsko-jadransko-podonavskem prostoru in Srednji Evropi, ne moremo več govoriti o usklajenosti z Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, saj deklaracija širi območje »interesa« iz resolucije. Strategija zunanje politike Republike Slovenije je šla še dlje, saj smo opazili, da strateško okolje zunanje politike razdeli na tri koncentrične kroge, ki v seštevku pomenijo skoraj ves svet. Za Slovensko vojsko je ta nekonsistentnost politike in zunanjepolitičnih dokumentov pomenila čedalje večjo razpršenost MOM, in sicer tako geografsko kot tudi po uporabi različnih zmogljivosti, ki jih je treba tudi logistično podpirati.

V obdobju po vstopu Republike Slovenije v Nato in EU do leta 2012 je bila Slovenska vojska na štirih območjih delovanja, bilo pa je tudi največje letno povprečje udeleženih pripadnikov v MOM, in sicer 877 pripadnikov. Območja delovanja so bila skladna z vsemi takrat veljavnimi strateškimi zunanjepolitičnimi dokumenti in tudi pripadniki Slovenske vojske v MOM so bili skoncentrirani na teh štirih območjih, čeprav smo leta 2009 sodelovali celo v devetih MOM.

V obdobju po letu 2012 je bila Slovenska vojska udeležena v MOM na šestih območjih delovanja, vendar se je zmanjšalo letno povprečje udeleženih pripadnikov Slovenske vojske v MOM na 709. V tem času je prišlo do sprememb v Deklaraciji o zunanji politiki Republike Slovenije, prav tako pa je Republika Slovenija dobila nov strateški zunanjepolitični dokument Strategijo zunanje politike Republike Slovenije. Nova strateška zunanjepolitična dokumenta sta razširila zunanjepolitično interesno območje Republike Slovenije, kar se je pokazalo tudi v večji razpršenosti udeležbe Slovenske vojske v MOM, in to z zmanjšanim številom pripadnikov.

Strateški zunanjepolitični dokumenti so se spreminjali postopoma. Največje spremembe so se v omenjenih dokumentih zgodile leta 2015 z novo Deklaracijo o zunanji politiki Republike Slovenije in Strategijo zunanje politike Republike Slovenije, ki sta fokus slovenske zunanje politike razširili čez limite, ki naj bi jih dajala Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije iz leta 2010.

Za konec je treba povedati, da je Slovenska vojska primeren partner pri izvajanju slovenske zunanje politike s sodelovanjem v MOM in da tako dejavno pomaga pri vzdrževanju ter ohranjanju mednarodnega miru in varnosti. Poleg tega od leta 1997 enote Slovenske vojske dejavno sodelujejo v mirovnih operacijah in uspešno opravljajo vse naloge, ki so jim bile dodeljene s sklepi Vlade RS o vključevanju v MOM, in sicer ne glede na to, na katero območje so pripadniki Slovenske vojske poslani, in ne glede na to, ali je to območje v strateškem zunanjepolitičnem interesu države.

Glavni predlog, ki izhaja iz zapisanega, je, da mora Republika Slovenija poenotiti strateške dokumente, ki opredeljujejo zunanjo politiko, da ne bodo že ti dokumenti v nasprotju. Tudi številčnost in časovna razpršenost priprave posameznih dokumentov

ne prispevata k učinkovitejši zunanji politiki ter posledično načrtni uporabi Slovenske vojske pri doseganju zunanjepolitičnih interesov ter ciljev Republike Slovenije. Razmisliti je treba tudi, na čem bodo poudarki slovenske zunanje politike, in jasno opredeliti, kdo so naši zavezniki in kdo so naši partnerji. Preden se bomo lotili prenove dokumentov, moramo poskrbeti, da bo slovenska zunanja politika enotna in da je ne bomo spreminjali vsakih nekaj let.

Literatura

1. *Bebler, A. 2002. Nacionalni interes Republike Slovenije in varnostne sestavine evroatlantskih integracij. Teorija in praksa, letnik 39, številka 4.*
2. *Benko, V. 1992. O vprašanju prioritet v zunanji politiki Slovenije. Teorija in praksa. Letnik 29, številka 1–2.*
3. *Cebek, I. 2014. Vpliv mirovnih operacij na funkcije oboroženih sil srednjeevropskih držav po hladni vojni – Slovenija v primerjalni perspektivi. Doktorska disertacija. FDV. Ljubljana.*
4. *Deklaracija o zunanji politiki Republike Slovenije, 1999. Uradni list RS, št. 108/99. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=DEKL3> (20. 12. 2017).*
5. *Humar, D. 2018. Predavanja v sklopu študijskega potovanja 8. generacije generalštabnega šolanja 18. junija 2018. Bruselj.*
6. *Kocbek, A. 2007. Preoblikovanje obrambne diplomacije. Bilten Slovenske vojske, 9 (1), 73–90. http://www.slovenskavojska.si/fileadmin/slovenska_vojska/pdf/bilten_sv/bilten_sv07_9_1.pdf (20. 12. 2017).*
7. *Podbrežnik, B. 2012. Sodelovanje Slovenske vojske v mednarodnih operacijah in na misijah v luči zunanje politike Republike Slovenije. Sodobni vojaški izzivi. Generalštab Slovenske vojske.*
8. *Popravek Resolucije o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS, 1994. Uradni list RS, št. 2/94. https://www.uradni-list.si/_pdf/1994/Ur/u1994002.pdf (20. 12. 2017).*
9. *Resolucija o izhodiščih zasnove nacionalne varnosti RS, 1993. Uradni list RS, št. 71/93. <https://www.uradni-list.si/pdf/1993/Ur/u1993071.pdf> (20. 12. 2017).*
10. *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV). Uradni list RS, št. 56/01. <https://www.uradni-list.si/glasilo-uradni-list-rs/vsebina/2001-01-2957?sop=2001-01-2957> (20. 12. 2017).*
11. *Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-1). Uradni list RS, št. 27/10. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=RESO61> (20. 12. 2017).*
12. *Slovenska vojska. 2018. Mednarodno sodelovanje. <http://www.slovenskavojska.si/mednarodno-sodelovanje/> (4. 7. 2018).*
13. *Strategija sodelovanja Republike Slovenije v mednarodnih operacijah in misijah. Uradni list RS, št. 19/10.*
14. *Šteiner, A. 2017. Slovenski prispevek v mednarodnih operacijah in na misijah in vpliv na transformacijo Slovenske vojske. Zbornik: 20 let v službi miru. Ljubljana. Ministrstvo za obrambo. Stran 44–70.*
15. *Strategija zunanje politike, 2015. http://www.mzz.gov.si/fileadmin/pageuploads/Zakonodaja_in_dokumenti/dokumenti/strategija_ZP.pdf (20. 12. 2017).*
16. *Ustava Republike Slovenije. 1991. Neuradno prečiščeno besedilo. <http://www.pisrs.si/Pis.web/pregledPredpisa?id=USTAI#> (7. 1. 2018).*
17. *Zakon o obrambi – uradno prečiščeno besedilo – ZObr-UPB1. Uradni list RS, št. 103/04.*
18. *Zakon o dopolnitvi Zakona o obrambi – ZObr-E. Uradni list RS, št. 95/15.*
19. *Zakon o službi v Slovenski vojski. Uradni list RS, št. 68/07 in 58/08 – ZSPJS-I.*

